

Секція: проблеми макроекономіки

Шашула Л. О.

*провідний науковий співробітник, кандидат економічних наук, старший
науковий співробітник*

*ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку
НАН України»*

м. Київ, Україна

Музика Н. М.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів, Україна

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАПІТАЛУ

Питання комплексної економічної оцінки земельних ресурсів вимагають нових критеріїв, механізмів формування і їх використання тощо [1]. В даному контексті пропонується природний ресурс розглядати в просторовому розрізі з позицій фрактального підходу як господарський компонент і складовий елемент природного багатства території регіону та країни у цілому, враховуючи системний ступінь значущості локального ресурсу для як для місцевої, так і для регіональної та національної економіки. З системних позицій на сьогодні повноцінна оцінка ресурсу є можливою за умов мета-системного бачення його ролі і значення для економічного простору більшого масштабного рангу. Комплексна економічна оцінка земельних ресурсів природи має бути імплементована в економічні процеси й використовуватися як стратегічний інструментарій зростання національного багатства. Головним критерієм комплексної оцінки природних ресурсів максимальний очікуваний в економічній, екологічній та соціальній сферах господарський ефект від виробництва і збалансованого розподілу новостворених споживчих вартостей за максимальної продуктивності людської праці через залучення природних

ресурсів у господарський обіг в ринкових умовах господарювання, яке забезпечує стійкий розвиток господарства в умовах невизначеності, з урахуванням інтересів теперішнього та майбутніх поколінь людей та відповідних завдань розвитку національного господарства. Конкретні механізми формування затратного підходу до комплексної економічної оцінки земельних ресурсів та їх використання в господарських системах, а також механізми формування ренти як основного показника комплексної економічної оцінки земельних ресурсів, та природних ресурсів в цілому, що зумовлюється необхідністю їх капіталізації в різних господарських системах врахують похідні види ренти (фінансової, транспортної, екологічної та ін.), отриманих з використанням природного капіталу.

Необхідно впроваджувати механізми використання екологічних і соціальних чинників як показників комплексної економічної оцінки земельних ресурсів та застосування їх поряд з економічними показниками для капіталізації в господарських системах, переведення їх у виробничі активи та залучення в економічні відносини шляхом визначення цінності як використання, так і невикористання природного капіталу в системі національного господарства.

Основними очікуваними результатами від застосування комплексної оцінки природних ресурсів є створення адекватної системи обліку вартості природних ресурсів у складі економічних активів регіону і країни; вирішення проблем раціонального використання природних ресурсів в кластерно-корпоративних господарських утвореннях; підвищення привабливості природного капіталу; створення основи для удосконалення оподаткування та збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів; впровадження інноваційних форм природно-ресурсного менеджменту та розбудову муніципальної системи управління природними ресурсами на публічно-корпоративних засадах з акцентом на соціальній та екологічній відповідальності управлінських та бізнес-структур в системі державно-приватного партнерства.

Питання капіталізації земельних ресурсів потребують його економіко-організаційного забезпечення [2]. Інфраструктурне забезпечення капіталізації земельних ресурсів є складовою розвитку ринкової інфраструктури національної економіки України, у зв'язку з цим ефективність капіталізації земель визначається інтеграцією їх діяльності. Обґрунтовано основні чинники підвищення ролі ринкової інфраструктури щодо розвитку земельного капіталу. Визначено складові підсистем інфраструктурного забезпечення капіталізації земель з виділенням учасників відносин щодо володіння і обігу прав власності та користування земельними ресурсами. Отже, забезпечення збереження та відтворення земельних ресурсів, екологічної цінності природних і набутих якостей земель – головна суспільна мета на шляху до сталого розвитку як земельних ресурсів, так і економічного потенціалу нашої держави в цілому. Раціональне використання та охорона земельних ресурсів неможливі без визначення ефективного землевласника, що в свою чергу забезпечується розвитком відносин власності в землересурсній сфері. Вагомим індикатором ефективного використання земельних ресурсів України є рівень їх капіталізації, що передбачає ефективне функціонування фінансового механізму розподілу та перерозподілу активів в рамках як національного, так і міжнародного фінансового ринків, і безпосередньо впливає на добробут нації.

Запропонований механізм дозволяє вирішити важливі проблеми у економічному, екологічному та соціальному аспектах суспільних відносин щодо володіння, використання, охорони і відтворення земель в Україні. Його використання призведе до позитивних зрушень в системі охорони та відтворення земельних ресурсів. З економічної точки зору має підвищитись інвестиційна привабливість сільськогосподарського землекористування, а завдяки більш раціональному використанню природно-ресурсного потенціалу земель зросте ефективність виробництва. В екологічній сфері будуть створені гарантії техногенно-екологічної безпеки життєдіяльності людини, збереження та збагачення довкілля. В соціальному аспекті селянину гарантується права

власності та поліпшення умов праці і життя, усунення регіональних відмінностей в умовах життєдіяльності.

Формування нового економічного механізму використання земель і фінансування природоохоронних заходів в умовах розвитку ринкових відносин має стати органічною складовою в системі управління й регулювання економіки.

Підвищення ринкової капіталізації природних ресурсів нашої країни дозволить залучати на вигідних умовах більше кредитів і інвестиційних ресурсів, підвищити конкурентоздатність окремих галузей економіки в цілому, забезпечити перетворення природно-ресурсного багатства країни в ліквідний капітал та залучити світові фінансові потоки на користь нашої держави. Наведено концептуальну модель механізмів управління капіталізацією земельних ресурсів, де складові капіталу реалізуються через комплекс механізмів у єдиному природно-екологічному, інтелектуально-соціальному та економічному просторовому середовищі. Розроблено логічно-сміслову ієрархічну схему реалізації механізмів управління капіталізацією земельних ресурсів, яка полягає у системному підході до формування факторіальних складових земельного капіталу, механізмів впливу на зростання вартості земельних та лісових ресурсів відповідної території (простору), функціональних груп інструментів впливу цілеспрямованої діяльності органів влади і місцевого самоврядування і їх дій щодо нарощування вартості капіталу.

Це в свою чергу потребує формування фінансово-економічного механізму управління територіальними природно-господарськими комплексами. В даному напрямку пропонується визначати напрями трансформації територіальних земельно-господарських систем. Процес екологічно орієнтованої трансформації землегосподарських систем динамічний і багатоаспектний, проявляється на різних територіально-просторових рівнях, характерний для всіх галузей і сфер національної економіки. Тенденціями системної трансформації є наслідок діяльності загальноекономічної системи країни. Саме подібні види діяльності слід розглядати в якості, з одного боку, галузевих локомотивів екологічно

орієнтованої трансформації, надати новий імпульс розвитку господарського комплексу країни, а з іншого - простору еволюції територіальних господарських систем, адекватної викликом «економіці знань» і загальносвітовим «зеленим» трендам. Пропонуємо використовувати перспективні форми організації територіальних земельно-господарських на засадах використання бізнес принципів управління просторово-галузевого природокористування.

Література

1. Комплексна економічна оцінка природних ресурсів : [Хвесик М.А., Бистряков І.К., Ібатуллін Ш.І., Шашула Л.О. та ін.] за заг. ред. М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. –264 с.

2. Капіталізація природних ресурсів: [Хвесик М.А., Бистряков І.К., Ібатуллін Ш.І., Шашула Л.О. та ін.]; за заг. ред. М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 268 с/